

Ez időben egy 16,000 emberből álló hadtest küldetett Forgách Zsigmond főpáncsnoksága alatt Báthory Gábor ellen. Megbizatása foytán amaz 1611-ben be is vonult Erdélybe, s Gyula-Fehérvárt csakhamar elfoglalva, Báthoryt Szebenbe szorította, ki már kész volt a megadásra, és a békeség megkötésére, midőn váratlanul a töröktől jelentékeny segídsereget nyert; melynek következtében nem mert többé Forgách összehitközni elhatalmasodott ellenével, annyival is inkább, miután seregében Báthory pénze által titokban eszközlött elegendetlenség is mutatkozott, azért jobbnak látta a visszavonulást. Annyit azonban mégis elért erélyes föllépésével, hogy a fejedelmet sokkal hajlandóbbá tette a béke elfogadására, úgy hogy az még ugyanazon évben Tokajban megkötöttet. — A II. Ferdinánd király által egybehívott 1618-ki koronázási országgyűlésre megjelent rendek Forgách Zsigmondot Magyarország nádorául választák.

Nehéz állása lett nemsokára a Bethlen féle nyugtalanságok alkalmával, a midőn is egy időig Erdélyben tartózkodott, s midőn a közte és a Bethlen részén vezérelő Thurzó Szaniszló közti alkudoásokban munkódnék, hogy a fő fontosságú érsekújvári várát Ferdinánd részére visszazérezze, ugyanott megbetegedett, s Nagyszombatba vitette magát, néhány hétre reá, 1621-ben meghalt.

Ily férfi, ki a nyilvános életben oly nagy szerepet játszott, nem maradhatott egészen észrevétlenül magán foglalkozásai között sem. Tudva van róla, hogy a művészet és tudomány hő tisztelője volt s minden kitalálható módon igyekezett azokat előmozdítani. Az elsőt igazolja az általa megírt „*korának története*“, mely művének nyilvánosságra hozatala most több szempontból is méltó volna, továbbá az általa írt „*Códex Epistolaris*“, mely a magyar királyi udvari kancellária levéltárában őriztetik, és végre az alatta már csaknem végpusztulásra jutott Ghymes és Gács várának újboli izlésteljes felépítése. Tudomány-szeretete mellett szól azon körülmény is, hogy számos akkori tudós, neki ajánlta fel műveit, mint szintén tudósok és tudomány-kezelőknek. Ezek közt legfontosabb Kitionics János híres munkája; „*Directio Methodica Processus Judicialii in Hungaria*.“ — Három neje volt (Losonczy Katalin, Thuróczy Zsuzsanna és Pálffy Katalin) s nemesak számos utódra tett szert, hanem igen terjedelmes birtokhoz is jutott, úgy hogy ő korának egyik leghatalmasabb urai közé tartozott. Z.

Nem tudják ezt a nagy urak.

Hogy viruló nyáron milyen Szép a kora reggel.
Nem tudják ezt a nagy urak,
Csak a szegény ember.

Őt, a midőn megjelen az
Ég fényes királya,
Elfáradva már a szabad
Mezőben találja.

Ő lesi el a virágok
Titkos susogását,
Hallgatja a vadon erdők
Galambja bugását.

Kasza, kapa, vigan forog,
Cseng, peng a munkában,
Megfürdik a regg üdítő
Tiszta harmatában.

Ha szellő leng, hullámszik az
Aranykalász-tenger;
Nagyot bölint közte itt-ott
Egy-egy magos kender.

Szárnnya kelnek zsonogva a
Mézét gyűjtő méhek.
A juh-nyáj a hegytetőkön
Legelészve béget.

Bús dalával kísér a
Pásztor furulyája,
Mint halk sóhaj viszhangzik a
Közeli bérez rája.

Hadd járjon a nyáj! megáll ő
A kis patak partján,
S mosolyog, hisz kedvese jön
Korsóval a karján.

Siet a lány, hogy ne várjon
Soká ifja rája,
Messez látszik a mint libeg
Piros pántlikája.

„Adjon Isten szép jó reggelt!
Gyöngyömadra rózsám.“
„Adjon Isten, Jancsi leklem!
Régén vársz-e itt rám?“

„Jó ideje már biz ennek,
No de semmi kincsem!
Majd másként lesz jóvendőben,
Ha megsegít Isten...“

„Emlékszel-e kis galambom
Mikor tánczban voltunk.
Mint szerettek meg egymást,
Pedig alig szóltunk?“

„Emlékszem! Hát te mikor a
Fonóban az orsó? ...
Jaj de mennem is kéne már!
Merítsd meg a korsót.“

Igy csereg a lány, míg ifja
Kebelére zárja.
Óreg anyja a friss vizet
Zsémbeledve várja.

„Még egy csókot“ ... „Isten veled!“
S gyorsan tova megyen.
Jó magára ért már a nap
A felhőten égen.

Sugarait mind forróbban
Lőveli a földre.
Boldog, a ki elvonulhat
Arnyat adó zöldbé.

Facsaróvá izzad kinn a
Földmívelő ember.
A paloták hűsében most
Kezdődik a reggel.

Rajka Teréz.

Lóháton és gyalog.

(Viszonzás Bérczy Károly urnak.)

„*Játék és munka*“ cím alatt egy kis elmfuttatás jelent meg e lapok 33-dik számában — eredménye azon benyomásoknak, melyeket az ideai pesti regatta s lóversenyek eleven tarka képei gyakoroltak réám, s velem együtt bizonyosan igen sok elfogulatlan szemlélőre. Az öröm közét, melyet a pezsgő élet nyilvánulása gerjeszt, bármily téren találkozzunk vele, némi keserűség vegyül, mert e pezsgés csak annál sötétebb színből tünteti föl munkatérünknek kiengesztelt. Önkéntesen föltámad a vágy, vajha a komolyabb foglalkozás pályáin is már ily élénk versenyzésnek, ily egyesített erőfeszítésnek, ily meleg érdeklődésnek lehetnének tanúi! E vágy azonban koránsem ragad el annyira, hogy e nemes játékokat kárhoztassuk, hanem csak azon óhajtatást kelti, hogy túl nem becsülve fontosságukat, osszszuk meg erőinket arányosan a *játék és munka* között. Ezeket iparkodtam fönn említett cikkemben kifejteni.

Bérczy Károly ur, a Vadász-és Verseny-lapok szerkesztője, hivatalos kötelességeül ismerte, a sportnak s még inkább a sportot kiváló szeretettel üző főúri osztálynak védelmére kelni, s lóra kapott. (Vas. Ujs. 34. szám.) „*Cél és eszköz*“ cz. cikk.) A tárgyhoz illőnek tartotta, hogy velem gyalog emberrel, a ki számára a sport „ne nyulj hozzá“ virág, lóhátról beszéljen. Azon önértzetben, hogy a gyepen lóhátról messzebb látni mint gyalog, a szürke elmélet emberének mond, ki mélyebbre nem hatol, s e miatt egyoldalú, igazságtalan s a sportról igen hibásan okos-

kodott. Különbö megengedi, hogy bizonyos föltételek alatt az én látóköröm is szélesülhet — magam is biztatom magamat azzal, hogy gyalog oly messze láthatárt nyitó ormokra kapaszkodhatni, melyekre lóháton bajos feljutni, s így tán csak sikerül oly álláspontot foglalnom, a honnan nem lesz szükség ellenfelemre fölnézniem. Lássunk hát a dologhoz*.)

B. ur azzal kezdi ellenvetéseit, hogy kiemeli arisztokrátiánk érdemeit, elmaradásunkért az összes nemzetet hibáztatja, s el is sorolja egyes osztályaink fő hibáit s mulasztásait. Mindezekben annyi igazság s oly helyesen van elmondva, hogy eszem ágában sincs, kifogást tenni az ott mondottak ellen. B. urnak e tárgyban kifejtett nézeteit én is vallom s csak azt nem értem, miért hozza föl *ellenem*, s miért idém tőlem, hogy egyes osztályaink hibáiról okoskodjam, holott, meggyőződése szerint, a sportról oly hibásan okoskodtam? Mily érzékenykedés az, mihelyt valaki az uri multságokhoz nyul, meiten más területekre utasítani, hogy ott kereskedjék? mihelyt valaki megpendíti, hogy erőlködésünk nem oszlik meg helyesen e játékok meg egyéb teendőink között, menten fölriadni, mintha egy egész osztály volna megtámadva, bevádolva? Egy osztályt sem volt szándékom megtámadni, annál kevésbé, mert a csónak-egyletek is szemem előtt lebegtek, melyek — mint B. ur bizonyosan örömmel vette észre — most már a közép-rendnél is erősen lábra kapnak. De miután B. ur e tétre ragadott, követnem kell, nem hogy állításait megczáfolyjam, mert igaz voltukat először sem vontam kétségbe, hanem hogy kiegészítem.

Szívesen elismerem főrendünk országos érdemeit, nem feledek, hogy közzintézetünk megalapítását kiváltéppen ezen osztályunk közönhetjük s hogy a legjelentékenyebb adakozások csaknem stereotyp ugyanazon nevekhez fűződnek. Koránsem kövelelem, hogy — mint B. ur kifejezi — mindent ugyanazon egy osztály izzadjon ki. Azt tartom azonban, nem lép túl a méltányosság határán s koránsem hálátlanság kívánni, hogy a kikért századokig milliók izzadtak, épen azok izzadjanak vissza legtöbbet. Az igazságos nem azt méregeti, ki ad általában legtöbbet, de ki ad tehetségghez képest eleget, s ily szempontból aligha nem ezen osztályban is akadnánk még elég névre, mely a kellő mértéket meg nem üti.

„Vagyonos nemzet, melynek szép, jó és nagy iránt kiművelt, éles érzéke van — itt a bökkenő; mi ilyen nemzet nem vagyunk“ mond tovább B. ur. Tökéletesen igaz van; de hát minek tanit engem erre, hisz én sem alóversenyeket okolom hátramaradásunkért. Hanem e tekintetben is, a dolgok természetes rendje szerint, nem a B. ur által védett osztály irányában kell-e a legnagyobb igényekkel előállanunk? Nem vagyunk vagyonosak — ezért körülményeinket s nemzeti jellemünket egyaránt kell vádolnunk. De ha hibáztatjuk azokat, kik nem eléggé szorgalmasak, kitartók, hogy besületes munkássággal valamit megtakarítsanak, vagy az öröklött filléreket forintokká növesztsek, mit szólunk akkor azokról, a kik könnyelműségből, hivalkodásból az ösöktől reájok maradt vagyonot nem bírták megörzöztetni, a dús telket idegen kézre eresztették? Hol van itt a nagyobb, a károsabb mulasztás? — És azt a kiművelt érzéket kinél követelhetjük meg leginkább? Bizonyosan annál, a ki legtöbb idővel e vagyonnal rendelkezik, hogy magát kiképezhesse; a kit a kenyérkereset

* E cikk írója a közelebbi hetekben Pesttől távol levén, B. ur cikkére csak most, hazatérése után válaszoltam. Szerk.

nem gátol nemes hajlamai kielégítésében; a kinek legtöbb módja s alkalmja van, hogy az emberi szellem lélek-nemesítő termékeit megismerje, megszeresse, hogy tapasztalásait itthon s a külföldön gyarapítsa; a ki oly szerencsés helyzetben van, hogy idejét erejét üdvövesen szathatja meg a munka megjék között, hogy helyes arányba hozhatja fáradságát s kényelmét. S ha aztán egy ilyen ember, ki maga kevesektől függ, de sokakat tarthat függésben, a szép, jó s nagy iránt kiműveli érzékét, mily széles körökben terjesztheti e fogékonyságot, mily szellemi hullámszának válhatik központjává! Nagyon természetes tehát, hogy minél nagyobb valószínűség az előnye, annál bántóbb, ha ezzel élni elmulasztja, s hogy nemzeti mulasztásaink sorában épen ezen osztály mulasztásaira oly nagy nyomtatékok helyezünk. B. ur kegyes engedelmével hát ismételné bátorokodom azt az óhajtatást, bár X. ur néhány versenylő rováására p. o. a népevelésnek is szentelné erejét; mert minél igazabb az, a mit B. ur egyes osztályaink foglalkozásáról mond, annál égetőbb szükségül tűnik föl az ember-nevelést nálunk sokkal-sokkal magasabb fokra helyezni, mint a legtelibb vért lovak tenyésztését, s annál megköszönhetőbb, ha nagyon megkivánjuk ez érdekek felkarolását azok részéről, kik, ha nem legtöbbet, de bizonyára igen sokat tehetnek.

Végül hadd hozzak föl még csak két példát, nem szemrehányásképen, hanem csupán annak igazolására, hogy az alkotókészség és kiművelt érzék nem oly kizárólagos érdeme s sajátja azon szobán forgó egy osztálynak, hogy menten hálátlansággal, igaztalansággal lehetne vádolni azt, a ki még többet kíván tőle. Az egyik az, hogy újabb időben a m. t. akademia pályadíjainak örövendetes gyarapodását tapasztaljuk, s épen két hazai intézetünk nyitotta meg az eddigig jelentékenyebb pályadíjak sorát. A másik egy esetre vonatkozik, mely a magyar orvosok s természetvizsgálók legutóbbi gyűlésén fordult elő Pozsonyban. Mint tudva van, ily alkalommal mű-ípar-régiség-kiállítás is szokott rendeztetni, hogy közönségünk fogékonysága ez irányban kiképeztesse. E kiállítás számára bajos volt alkalmassabb helyiséget találni, mint a Grassalkovics-palotát, s ennek főrendű örökösei a szép és jó iránti érzék kiművelését czélzó vállalatnak megis nyitották termeiket — egy szép kerek summa árán. Az ily hűtő szerek azonban koránsem oltják el, csak mérséklük tisztelőtem hevét a B. ur által olyan híven felsorolt érdemek iránt. S most már forduljunk vissza a lovakhoz.

Megvallom, gyalog létemre kissé borzongva indulok a gyepre. De avatlan lábam alig tapossa a tisztas talajt, ellenfelem ugy nekem ront tiüsszögő, ágaskodó paripájával, hogy örülnöm kell, ha hamarjában a sorompó mögé menekülhetek. Meghúzódva hallom a jelszavak pattogását: „nonsense, franciaizsangol gyepl, keresztelés, tenyészanyag, plum-pudding, Wellington s Raglan!“ Egy kis időt kérlek, hadd szedjem össze magamat, hadd forgassak tájékozódnom egy pár Vadász-és Versenylapot s egy kis statisztikát, hadd vegyem elő angol szótáramat, melyben mint B. ur oly élmélen eltalálta, fölkerestem, mit jelent a sport.

Megtanultam ezekből először is, hogy a „nonsense“ magyarul képtelenség; B. ur hát megmondhatta volna magyarosan, hogy a lóversenyekről képtelenséget írtam — vagy okvetlen némi idegen szagot kell terjesztenünk a lóversenyek körül? Megtanultam továbbá, hogy a jó tenyész-anyag és czélszerű keresztelés egyik főtenyezője a lótenyésztesnek, hanem hogy a jó tenyész-anyagot

koránsem egyedül a gyep termi, valamint, hogy sántikáló hasonlattal éljek, az akadémiai jutalmak sem teremtenek még egymagukban egészséges irodalmat; hogy Angolországban is alább hagynak az akadály-versenyekkel, mert az eredmény azt mutatta, hogy ily egyoldalú kiképzés még a vadászlovak kitünő voltát sem biztosítja; hogy minapában is egy arab főnök lova, mely aligha hősködött európai gyepen, kitarásban, munkakabirásban, irgalmatlanul legyőzött valami híres angol paripát; hogy hazánkban, mely napról napra nagyobb foglalkozást érzi a szarvas-marhának, kivált jó munka-bíró lovak tenyésztésére kellene fordítani a figyelmet, s hogy e részben lóversenyek hatása még föl nem fedezhető — azért-e, mert egyoldalúak s máshová helyezik a súlyt, azért-e, mert egyáltalában e cél elérését közvetlen elő nem mozdíthatják? — azt már vitassák meg a szaklapok. Mindezekből pedig azt vonom ki, hogy a gondos ápolás, jó bánásmód, a ló erejének czélszerű kifejtése ugyszólván a gyakorlati életben nem kevésbé virágoztatja a lótenyésztést, mint a gyep-iskola s lóverseny. S egy lépéssel tovább, hogy a lótenyésztés gyümölcsöző földjét is nagy részét népeveléssel kell előkészíteni.

A mi az angolok ruházatot illeti, nem tagadom, hogy csupán az a nagy ernyős süveg ejt gondolkozóbá; a hosszú száru csizmának, szűk nadrágnak, ingnek, közönséges talentom is adhat magyaros szabást „káposztás plum-pudding“ veszedelme nélkül, hanem annak a sapkának átalakításá, elismerem, már egy kis genialitást kíván. Le is teszek róla azon reményben, hogy akad még annak is embere, ha pedig nem, utóljára az sem nagy baj.

Végre B. ur még Raglant és a vasher-czeget, Wellingtont állítja talpra ellenem, hadd halljam tőlök, hogy legjobb tisztjeiket a legedzettebb sportsmanok sorából kapták. Kár volt a nemes lordokat kifárasztani, mert náluk nélkül is elmondtam, hogy „e játék az erőt növeli, az ügyességet képezi, az embert saját ereje megbecsülésére segíti, s így az erélyt fokozva, kifejtja az igazi bátorságot, a higgadt önbizalmat; — építi a testet, üdíti a lelket, edzi a jellemet, s végre: hogy a társulás szellemét élesíti.“ S ennél fogva még akkor sem volna kifogásom ellenök, ha önálló czélul volnának is kitűzve, annál kevésbé, ha csak eszközök, mint B. ur akarja. Akár egy nézetem a lóversenyt, mint önmagának czélt, akár mint a lótenyésztés egyik hathatós eszközét, elmfuttatásom veleje az az óhajtatás: vajha magasabb czélok, hathatósabb eszközök körül is már ily pezsgő életet láthatnánk — ennek megtévesztésére, pedig ugy hiszem, egyaránt törekszünk, — akár lóháton, akár gyalog. I.

Kirándulás a Semmeringre s Máriaczellbe.

Látni a híres Semmeringet, e vasuti mű óriási nevéből, s a tul azon a zárandokok ezreitől felkeresett buszjáró helyet: N.-Máriaczellt felső Stájerországban, — régen ohajtottam. E vágától ösztönözötve egy augusztusi szállapon a déli vaspályán robogó gőzkocsira szálltam, s Gloggnitztól kezdve feszült figyelemmel vártam azon időt, melyben a paverbachi állomásnál befogott nagy gőzparipánk Semmering ropant hegyét változatos kanyarulatával megmászni vagy is inkább átnyargalni fogja.

Észrevétlenül, de mérsékelt kanyarulatokban mégis mindig feléle halad a vonat, hegyoldalakra vágott helyeken, számos kőhidon s összesen tiszennegy alaguton törtevé keresszül.

A ki Gloggnitz felől jó először a Semmeringre, a vonat haladláláról a legváltozatos hegyi tájképek szemlélésében gyönyörködhetik;

alig van elég időnk egy szép sziklacsoportozat megtekintésére, midőn egyszerre valamelyik alaguton rohanunk már keresztül s egészen új tájké varázsa köti le figyelmünket. Legmegragadóbb pont az, hol Klam várralmánál, s lenn iszonyu mélységben a Semmering tövében fekvő Máriacszuti szép templomot és Schottwien helységét megpillantjuk.

A folyóvást váltakozó hegyecsoportozat szokatlan látásába elmerült utas észre sem vesz, mily roppant mélység szélén robog a vonat; mely mintegy megboradva a tátonog út felett, helyenkint kissé részút hajolva halad a jobboldali meredek sziklák mellett. Valóban el lehet mondani Horatiussal: „illi robur et aes triplex circa pectus erat,“ kinek legelőször jutott észébe, hogy a Semmering hegyén át vasutat építsen!

Hogy az alagutakon egészen sötétségben ne maradjunk; a gőzkocsi minden osztályában egy pár lámpa terjeszt némi kétes világosságot; mi a jelenet rendkívüliségét leginkább az által látszik növelni: hogy épen itt az alaguton surran el rendszeren mellettünk egy lefelé rohanó személyvonat.

A hátrahagyott alagutak, melyeket a gőzmozdony félkörben való csavarodtával többször megpillanthatunk, ugy tűnnek ki itt e rengeteg hegyek közt, mint megannyi füstölő barlangok.

Semmering vasuti állomásánál a vonat a legmagasabb pontot éri el, mely egyszersemind határt képez Alsó-Ausztria és Stájerország közt; ezentúl jó az utolsó s leg hosszabb alagut, mely gyalog félórásjárás s a gőzkocsi öt perc alatt rohanunk rajta keresztül. Innen kezdve mérsékelt lejtőn egyenes irányban meggyünk Mürzschlagig, hol aztán a vonat tovább szállítására ismét a rendszeres nagyságu gőzgépek vétnek igénybe.

Mürzschlag kis mezővárosánál a vasuti indóház élénk sűrűforgásnak színhelye. Itt szállanak ki a bécsiek nyáron át veszt- és ünneppapokon, kik a Semmeringre kéjutását tesznek; mely alkalommal e város táncmulatáságnak, zenének és sokféle ünnepélynek tanjája.

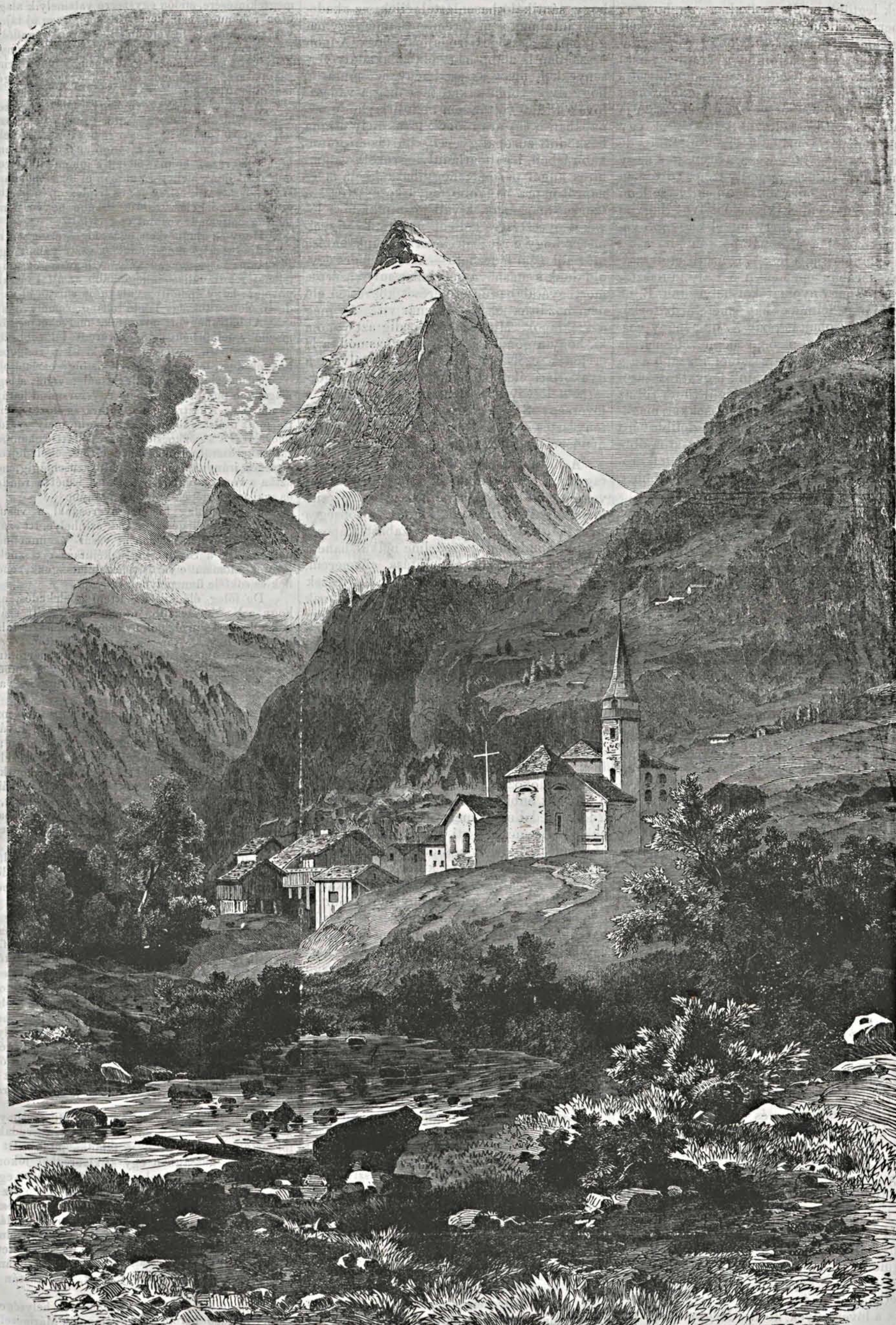
De főleg élénkíti az itteni közlekedést az, hogy a N.-Máriaczellbe utazók szintén itt szállanak le a vasutról, hol nyáron mindennap talál az ember egy kis társaságra, kikkel aztán kocsit bérelve jutányos áron mehet az ide öt mérföldre eső Máriaczellbe; máskülönben az egyes ember a bérkocsisok zsarolásának itt is csak ugy ki van téve, mint a nagy városokban.

Legczélszerűbb — a mint ezt tapasztalásom szerint igen sokan teszik — ha az utazó, kivált társaságban, Mürzstegig fogad kocsit, s onnan az úgynevezett „holt asszony“ (Todtes Weib) felé, — meglepő vizesét láthat — egy kis gyalog kirándulásra szánja el magát, melyet ha öt óráig kihúz, ezen idő alatt Máriaczellbe is elérhet, s azon ritka élvezet lesz jutalma, hogy ezen utban felső Stájerország legérdekesebb hegyi tájképeit s sziklacsoportozatait szemlélheti.

Mürzstegen kényelmes vendégfogadóra talál az utas, hol csásár Ó Felsége számára az épület egy külön osztálya van hagyva, ki e vidéken némelykor vadászát végett szokott megfordulni. A „holt asszony“-hoz a Mürz folyó mellett egy szűk völgybe vezet a keskeny erdei út egész Scheitteboden nevű helységig, mely néhány faházból áll, s lakói, mint általában e hegyek közt tetőtől talpig szegények; a falun túl a folyam felett a köziklak oldalába czövekel gyalog fahidon kell haladnunk s egyszerre a legmegragadóbb stájerországi bércek tömkelegében találjuk magunkat. Alattunk a négy öl széles Mürz kristálytiszta vize, melyben fürge pisztrángok evickélnének, tul a folyón s mellettünk fenőfákkal benőtt óriási sziklacsucok nyulnak az ég felé, miket a reggeli ködön keresztülört nap épen most aranyoztat meg.

Igy haladva, nemsokára a „holt asszony“ nevű vizeséhez érünk, hova a folyón át vasrudaktól tartott levegőben függő fahidon jutunk. Itt a víz 15 öl magasságban egy sziklárégből jókora tömegben ömlik ki, melynek megtekintésére egy erős falepos vezet fel. A hol a lezuhanó víz a Mürz folyóval egyesül, egy egyszerű fakerezt áll, mely megerősíteni látszik ama népmódat, miszerint e helyen egykor egy fiatal nő szerelmi búban a köszirt tetetjéről, mely a vizesés felett még vagy 15 öl magasságban van — a lezuhanó vízzel a Mürz folyóba temetkezett, kitől aztán e vizesés nevet vette.

A „holt asszony“-tól Freinsattel helységen keresztül még három órái gyalogolás Máriaczell. Minél közelebb jutunk Máriaczellhez, annál inkább kiterjed látókörünk a minden felől magasló ropant hegyek közt. A Hochschwab nevű magas

A Matterhorn hegyes és Zermatt helység Svájcban.

hegyen Máriaczellől nyugatra, az év minden szakában láthatunk havat.

A máriaczei vidék, mondhatni, minden utazóra kellemes benyomást tesz. A magas erdőközoruzta hérczek, melyek egymástól különállva a város körül kies völgyeket képeznek, friss zöld s kékszinben pompázó homlokzatukkal, mintha barátságosabban édesgetnének magukhoz, mint eddigi utunkban Stájerország valamennyi hegyei... aztán a sz. Benedekrendűek gyönyörű nagy temploma, mely a birodalom minden részéből ide tóduló bucsujárók énekétől, imájától visszhangzik — mintegy jótékony hatást tesz kedélyünkre.

Nevezetes s megtekintésre méltó Máriaczellben a templom imádkozójában (oratorium) levő nagybecsű kincstár, melynek alapját nagy Lajos királyunk vetette meg, ki az 1364-ik évben számos ellenségén csekély hadával szerencsésen győzedelmeskedvén, nevével Erzsébettel, ide zárdozkolt. Tőle van e kincstárban két misemondóruha (casula) egy ezüsbefoglalt nagy oltárkép stb.

vannak téve. Nem említve, hogy a kincstár megtekintésért az oltárra kitett tányérra ugy is szívesen ad mindenki egy kis ajándékot; (mely egész éven át jókora összeget jövedelmez a tisztelendő pater kincstárnoknak), de az már nem helyeselhető, hogy a templom karzatán, továbbá a mellék imádkozókban (oratoriumok), sőt még a toronyban is a bucsusoktól holmi szolgaszemélyzet szedeget pénzt saját zsebe számára; mi a hosszú utban amugy is eléggé kiköltekezett szegény népek vajmi terhére esk. E mellett a templomban s azon kívül mindenfelé egy egy tátongó nagy persely veszi igénybe a bucsujárók erszényét. Az ily visszaélések megszüntetése nagyon kívánatos volna. — *Kápolnai B.*

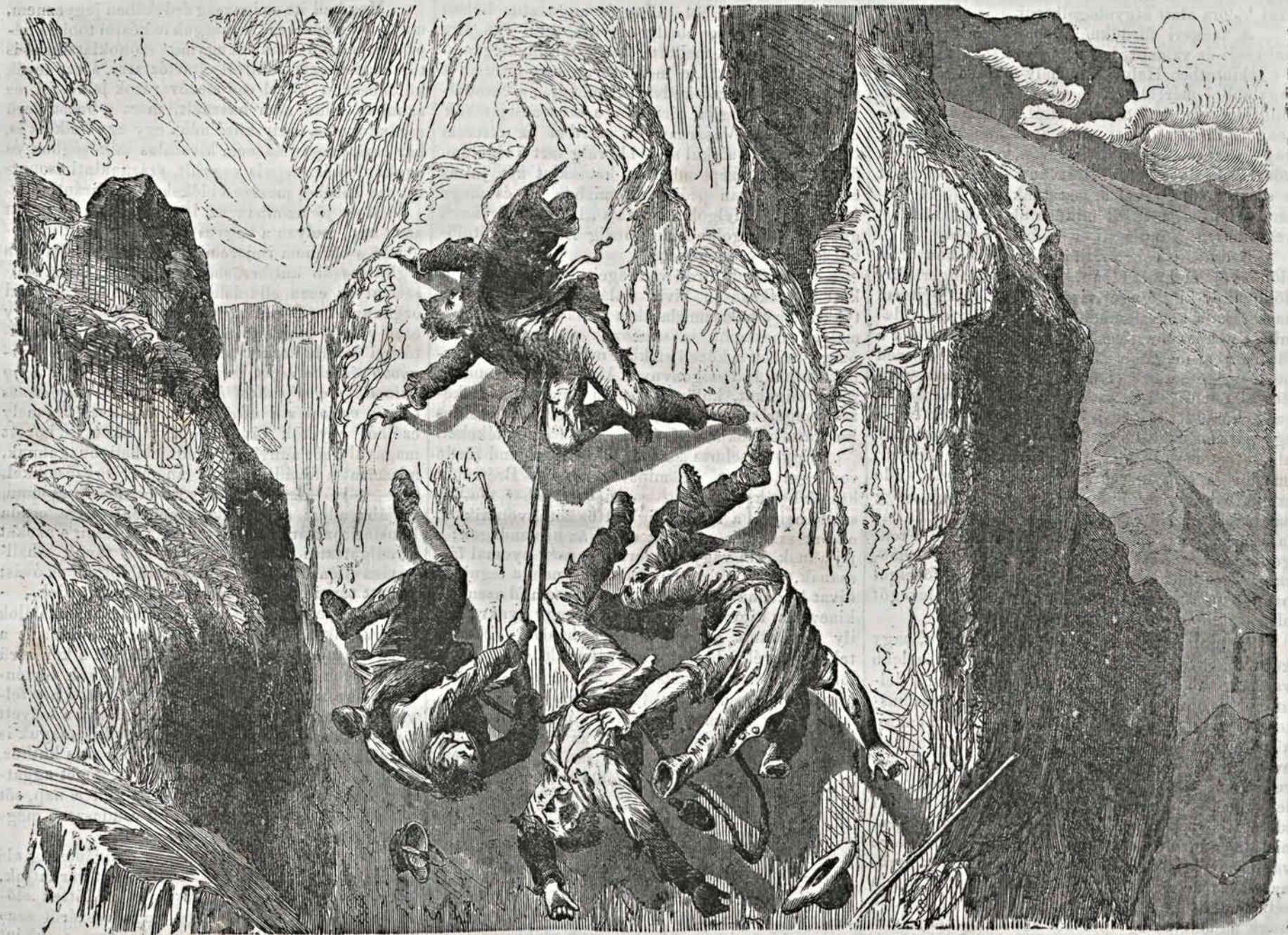
Szerencsétlen utazás egy sziklacsucson.

Az Alpések között a Monte-Rosa hegyláncz a legnagyobb; mert míg a Montblanc mint egy óriás emelkedik ki a környező apróbb hegyek

Croz Mihályt és zermatti Taugwaldot s ennek két fiát vették magukhoz, s jul. 13-ikán gyönyörű időben a veszélyes utra Zermattból vidám kedélyvel kiindultak.

Hudson Károly Londonból vassodronyt hozott magával, melyet a közönséges kötél helyett voltak használndók; azonban mivel ezuttal csak egy kis próbakirándulást, ugy szolván csak bátorság-nyerés végett akartak tenni: ez ércsodronyt Zermattban a fogadóban hagyták, a miért még az egyik Taugwald fut vissza kellett küldeni. Különben is az egész társaság, azon reményben, hogy csakhamar visszatér, csupán 7 üveg bort vitt magával.

Könnyen eljutottak a hatalmas sziklacsucos aljára s jul. 13-ika éjjelét ott töltötték a hóban. De nem aludt senki, csupán Douglas lord, kinek ifjúsága még ily fáradsalmas ut kényelmetlenségeihez nem látszott szokva lenni s hajnal hasadtával már az egész társaság utban volt. A fölmenetel várakozáson fölül sikerült. Délután két órakor elérték a tetőt s Zermattból távcsövön nézték, midőn fölér-

Egy angol utazó társaság veszedelme a Matterhorn csucsan, jul. 13-kan.

Azonkívül a csatában viselt hadi jelmezeit (sisak, paizs, buzogány, kengyelvas, és sarkantyú.) továbbá menegzői öltönyeit szintén itt hagyta örökemlékül. A kincstár ajtaja felett a bemenetnél egy kép nagy Lajos királynak ellenségein való győzelmét tünteti elénk. Nemkülönbön Korvin Mátyás király- és számos magyar főúri családtól u. m. Nádasdy, Batthányi, Széchenyi, Pálffy, Zichy s Eszterházy grófoktól stb. vannak itt ajándékozott drága miseruhák, a érdekes ezüst s arany templomi edények. Legujabban az 1857-ki nagy bucsujárás alkalmával az esztergami érsek egy ezüst s aranyból készült emléket ajándékozott a máriaczei templomnak, mely azon jelenetet ábrázolja, midőn a primás az esztergami főtemplomot s azszal együtt hazánkat a bold. Szűznek ajánlja. — A kincstár összes értékét, melyet sok fejedelem s hercegnő gyarapított ajándékaival, egy milliónál többre tehetni.

A világon még a legszentebb dologgal is visszaélést követhetnek el egyes emberek. Azért nem hagyhatom megrovás nélkül azon pénzsarolást, melynek a bucsujárók itt minden oldalról ki

közül: addig az alig 400 lábnyival alacsonyabb Monte-Rosa majdnem hasonló magasságú hegycsúcsnál van körülveve.

Mintegy husz évvel ezelőtt e hegyláncz, mondhatni, még egészen ismeretlen volt; csak az újabb időben vették közelebbről vizsgálat alá, nevezetesen egyik csucsat, az ugy nevezett *Gabelhorn*-t, először folyó év július 7-ikén mászták meg.

De egy másik sziklacsucos, az ugynevezett *Matterhorn*, az újabb időben tett számtalan kísérlet daczára, emberi lábaktól még mindig érintetlen maradt. Ez egy 13,800 láb magas szikla pyramis, melynek falai minden oldalról meredeken magaslanak föl, hogy megmászását mind ez ideig lehetetlenségnek tartották. Azonban az idő erre is elérkezett, habár a győzelem megkívánta a maga borzasztó áldozatát. Ugyanis a londoni „alpesi klub“ néhány tagja, — ezek közt Whympert, a ki az Aiguille sziklacsucot épen kevéssel azelőtt mászta meg — elhatározták, hogy e meredek sziklán is kísérletet fognak tenni. Kivüle még Hudson Károly, Haddo és a 19 éves lord Douglas Ferencz vállalkozott. Vezetőül chamounixi

keztek. A visszaindulás három órára volt határozva. — Szokás szerint, derekuknál fogva mind a heten egy hosszú kötél által voltak egymáshoz kapcsolva, hogy ez által mindegyiknek több támasztéka s biztossága legyen. A sor élén Croz vezető állott, utána a négy utazó, végül a másik két vezető Zermattból. Mindnyájan vidám kedélyben voltak az öröm miatt, hogy az emberföltötnék vált merény sikerült.

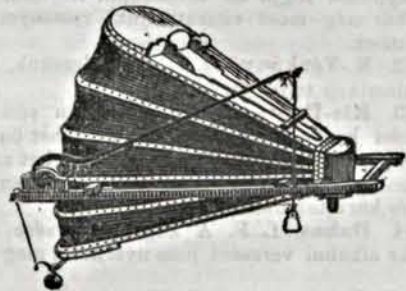
Azonban egyszerre Douglas lord megakadt, s valamennyit magával rántotta, s mind a heten iszonyu sebességgel zuhantak az alattuk tátongó mélység felé. De az öreg Taugwaldot, ki a kötél legfelső végén volt, nem hagyta el lélekébersége, s a kötelet egy kiálló sziklacsucban megakasztotta. Már azt hitték, hogy meg vannak mentve, midőn a nagy teher alatt a kötél ketté szakadt s Croz, Hudson, Haddo és Douglas, szikláról sziklára, 4000 lábnyi mélységbe alázuhanáltak, a mint a rettentő jelenetet képünk is mutatja. Csak Whympert és a két Taugwald érkezett Zermattba vissza, a borzalmas utazás emlékeivel.

POZDECH JÓZSEF

fuvó-gyárnok, nagyszer-kovács s a harangok új felszerelésének felfedezője,
Pesten, Terézváros, gyár-utca 7-ik szám, saját házában,

az illető t. c. közönséget tisztelettel értesitem, hogy hazai első szab. fuvó-gyárában megrendeléseket minden alakú és nagyságu fuvókra tenni lehet. Azonkívül elfogadok mindenféle nagy kovácsmunkákat is.

Több ízben újság utján is közölték s az általam föltalált és országos szabadalmat nyert, a londoni világ-kiállításban éremmel jutalmazott, czélszerű, takaros, nemkülönben a hazai gazdasági egyesület f. évi június 3-7-kén gazdasági kiállítás alkalmával első rendű éremmel díszített

harang új felszerelési módomat

a t. c. közönség figyelmébe ajánlom. Mert ezen új módom szerint a harang vaskoronával felszerelve, többféle előnyt nyújt, melyek különösen abban állának, hogy a harang könnyen fordítható koronája következtében sokkal tovább tart és minden elrepedéstől mentve van; a harangozás sokkal több igényel, mint ez a közönséges felszerelésnél van, a harangozás sokkal

könnyebbítették, és következőleg a harangozáshoz kevesebb ember szükséges, végtére, főképp a nagy harangok húzásánál a torony falain a legkisebb rezgés, rendülés sem vehető észre.

A harangok ezen új felszerelése több hazai magyar és német lap által közlé téve volt.

Továbbá nemcsak harang-felszerelés létesül, de új harangöntést is elvállalok, vagy pedig öreg harangokat újjal cserélek; ugy szintén különféle nagyságu új harangok készen kaphatók, készült új felszerelésű 45 mázsa harang a

A gyárában most a t. c. közönség által naponta megrendelhető; ezen harangnak a járása oly könnyű, hogy egy 12 éves fiu minden erőletés nélkül harangozhat vele, s gyárában addig lesz közszemlére felállítva, míg vevője nem találkozik.

Minden itt elősorolt tárgyakat jutányos áron a lehető legrövidebb idő alatt a t. c. közönség teljes megelégedésére kész vagyok véghezvinni. 1272 (2-3)

RÖSER MIKLÓS

kereskedelmi tan- és nevelőintézete
Pesten, belváros, országuton 4-dik szám alatt saját házában.

Kereskedelmi iskolam négy osztályból áll, t. i. két előkészítő osztályból melyben a növendékek általános képzettségét nyernek, és két tulajdonképi kereskedelmi osztályból, melyben a tanítványok különösen és tüzétesen a kereskedelmi pályára készítetnek ki.

Az intézet tantárgyai, s pedig:

- I. Az általános műveltséget előmozdító tárgyak: 1. Vallás. 2. Nyelvek, u. m.: a) német, b) magyar, c) francia, d) olasz és e) angol nyelv. 3. Írás: a) német és b) latin írás. 4. Számítás, és pedig folytonos ügyvellettel a fejbéli számolásra: a) számjegyekkel számvetés, és b) betűszámítás. 5. Földrajz és történelem. 6. Természettudományok: a) természetrajz, b) természettan. 7) Rajzolás: a) szabad kézzel és mértani rajz. 8. Testgyakorlat: a) uszás és b) táncz által.
- II. Gyakorlati vagy az elsajátított általános műveltség alapján előadott alkalmozott tantárgyak: 1. Kereskedelmi tudomány, az összes kereskedelmi tudományi szakok encyclopaediai ismeretése. 2. Kereskedelmi irálytan és levelezés. 3. Kereskedelmi számtan. 4. Könyvvitel az egyszerű és kétfős módszer szerint; ide csatlakoznak az irodai gyakorlatok is. 5. Váltó. 6. Kereskedelmi jog. 7. Vám- és egyedruságisme. 8. Nemzetgazdaszat. 9. Műtan. 10. Gépisme. 11. Árúisme. Magánjog.

Nevelőintézetembe oly növendékek vétetnek föl, kik teljesen gondviselésemre bízhatnak. A növendéi díj egy iskolai évre 472 ft. 50 kr. o. e. Az iskolai év kezdődik október 1-én s végződik augusztus végén.

Bővebb értesítésül az intézet programjával mindig szívesen szolgálok.

Röser Miklós,
tulajdonos s igazgató.

1211 (5-6)

Lég-viz (Luftwasser)

mint hűsítő ital azok számára, kik aranyerben szenvednek — rendes használatra ajánlatok, megbecsülhetlen hathatósággal bír továbbá rögzött főfájások, fejfájások, mellizorogás, emésztési bajok, altesti bántalmak, lépkör és dugulások esteiben és az épe elkalodt megmatadásainál.

1 palack ára 40 kr.

Valódi minőségben kapható: Pesten, TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik sz. a. 1299 (2-8)

Folyvást elfogadtatik az előfizetés

REGÉLŐ

czimű, nagy, értékes műmellékletekkel

f. évi márczius óta

megjelenő regény-folyóíratra.

Midőn ezennel az előfizetés megújítására szólítunk föl folyóiratunk eddigi előfizetőit, ezt azon kezesgető reménnyel tesszük, hogy már eddig is kivitak olvasónk teljes megelégedését. Lapunk czéja: egy terjedelmes olvasóvár, s egy válogatott képnyújtó megalapítása. Az olvasóvár már egy év alatt az olvasmányok rendkívüli bőségét fogja nyújtani; a képtár szaporodása csak előfizetőink szaporodásától függ. Minden év őszén előfizetőink minden esetre egy nagy értékű képet kapnak.

Előfizetési föltételek:

a „Regelő“ czimű mulattató folyóirat minden hóban kétszer, 15-kén és 30-kán, jelenik meg.

Mindegyik szám 4 legnagyobb alaku ívből, 8-rétben, 2 hasábos lapokon, és azonkívül borítékból álland.

Előfizetési ára postán küldve vagy Budapesten hazhoz hordatva:

Márcziustól kezdve Deczember végeig (tiz hónap) . . . . . 5 ft.
Július 1-jétől kezdve Deczember végeig (hat hónap) . . . . . 3 ft.

Az előfizetési pénzeket bérmentesen kérjük a „Regelő“ kiadó-hivatalához (Pesten, egyetem-utca 4. sz. alatt) intézni.

A kép-műmellékletet (mely már készen van), minden előfizetőnk, ki júliustól deczemberig előfizet, megkapja.

A „Regelő“ kiadó-hivatala.

A „Regelő“-ból eddig I-XIII. füzet jelent meg.

A legnagyobb vászonruha-raktárban váci-utca,

„Ypsilantihoz“ Pesten,

kaphatók a legolcsóbb árákon és legnagyobb választékban mindenféle fehérneműk férfiak, hölgyek és gyermekek számára, egy mint:

20000 darabnál több férfi-ingek rumburgi vagy hollandi vászomból darabja 3 ft, 3 ft 25 kr, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 10 ft, 12 ft.

10000 darabnál több színes férfi-ingek 1000 különböző mintában, régebbi mintája 1 ft 80 kr, 2 ft, legújabb minták és legdivatosabban varrva 2 ft 50 kr, 3 ft.

Fehér pamut madapolan férfi-ingek 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr. Férfi-gatyák vászomból, magyar vagy félmagyar mintára 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Női ingek rumburgi vaszomból, simák 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 5 ft. Női ingek rumburgi és hollandi vaszomból hímzve 4 ft, 5 ft, 6 ft, 7 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, sveczi és francia mellmustrával 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft.

Fü-legek vaszomból 4 éves 1 ft 80 kr, 2 ft 10 kr, 6 éves 1 ft 85 kr, 2 ft 40 kr, 8 éves 2 ft, 2 ft 45 kr, 10 éves 2 ft 10 kr, 2 ft 65 kr, 12 éves 2 ft 40 kr, 2 ft 90 kr, 3 ft 50 kr, 14 éves 2 ft, 65 kr, 3 ft 15 kr, 4 ft 20 kr, 16 éves 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr.

Színes fü-legek 4 éves 1 ft 25 kr, 6 éves 1 ft 40 kr, 8 éves 1 ft 55 kr, 10 éves 1 ft 75 kr, 12 éves 2 ft, 14 éves 2 ft 10 kr, 16 éves 2 ft 20 kr.

Mindenemű téli alsó mellények, nadrágok, harisnyák és egyéb téli czikkék férfiak és hölgyek számára nagy választásban.

Főraktár a legjobb amerikai krinolinnak fehér vagy hamuszín, darabja 2 ft 50 krtól 6 ft-ig, vörös 5 ft-től 8 ft-ig.

Színes alsó szoknyák legfinomabbak, darabja 6 ft 50 kr, 7 ft, 7 ft 50 kr.

Ferstel orvos tyukszem-irtószere egy üvegeske 50 kr. És sok egyéb kész fehérnemű czikkék, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmentesen elküldetők.

Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi, irlandi, kreasz- és bőrvásznakban a legolcsóbb gyári árákon.

Vászonsebkendők tucatzja 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, egész 20 ft-ig.

Törülközők tucatzja 5 ft 40 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8-16 ft-ig.

Színes agyi kanavasze vége 9 ft, 10 ft, 11 ft, 12 ft, 13-16 ft-ig.

Valóságos vászon-asztalnemű.

Asztalkendők tucatzja 5 ft 30 kr, 6 ft 20 kr, 6 ft 60 kr, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft.

Abraszok minden nagyságban hat szemelytől 24-ig. Asztali keszletek 6, 12, 18 és 24 szemelyre. Legjobb minőségű kő-czérna eszomája 1 ft 20 kr. és 1 ft 60 kr.

Nagy választás agyterítők, pique és tricót-paplanokból, kavcs-kendőköböl és minden e nembe vágó czikkéből.

Raktárunkban vett czikkéknél nagy előnyül szolgál az, hogy minden megvett, az árjegyzék előtöltött czikk 14 nap alatt nemcsak kicserélhető, hanem egyszerűen ki nem elégítést esetében az ár vissza is adatik.

Szállítások minden irányban, az ár előleges beküldése mellett vagy utánvételleg gyorsan és legjobban eszközölhetnek, ugyisinté mindennemű megrendelések mustra szerint leg hamarabb elkészíttetnek.

1213 (6-6)

Kollárits József és fiai.

HERCZEGNŐ-VIZ

Renard Ágosttól Párisban.

Ezen világhírű mosdóvíz a bőrnek ifjas frissességét ismét visszaadja, az arczot, nyakot, kart s kezeket vakító fehérré, puhává és gyengéddé teszi, s mint soha más hasonemű szer — hűsítő s fristölő hat. Bőrkiütéseket: u. m. szeplőt, pörsebéket s a ráncokat tökéletesen eltávolítja, s az arczszínt, — minthogy ezen mosdóvíz semmi tisztáltságot a bőrön nem szenved, egésza késő korig a bőrt simán tartarja. Emellett arczszépítő szer, mely hasznosága és szépségsége által oly kedvelté vált, valódi minőségben egyedül a kizárólag csak alólikt főraktárban kapható.

Egy üvege ára 84 kr.

Egyedüli raktár Pesten:

VÉRTESSI SÁNDORNÁL,

Kristóf-tér 1-ső szám, a „Venuszhoz.“ 1277 (6-10)

Mi a nők legfőbb disze?

Kétségenkívül a szép, tiszta arcz. Kiktől a természet e dísz megtagadta, semmivel se szerethetik meg oly könnyen, mint a

LILACÉE PARISIENNE

szépítő-szer használatát által. Ezen szer rövid idő alatt a bőrt nemcsak szeplőtől, májfoltoktól stb. megtisztítja, hanem az arcznak fiatal frissességét, élelenségét és élénk rugalmasságot is kölcsönöz. — Angol- és Franciaország legmagasabb körében közhasználatú lett, s nevezetesen az arcznak az a bantulus frissége, tisztasága, mely Angolországban az idegent meglepi, igen sok esetben a Lilacée Parisienne használatának köszönhető.

Egy tégely, mely 8-10 heig is eltart, elegendő a legszebb és legtisztább arczbőr előhozására.

Egy tégely ára használati utasítással 3 ft. Pakolásért 20 kr.

Főrahely Pesten: Pórfi Ferencznel,

váci-utca, „arany gyűrűház“, hová kéretnek a kereskedő urak intézni megrendeléseiket. Rakhelyek Pesten: Luff M., Vértesszi S. illatszár-kereskedések, — Thallmayer A. és társa — Molnár J. váci-utca, 20-ik szám alatt. 975 (9-12)

Minden gyomorhaj és váltólázban szenvedőknek nagyon ajánlandó
DR. PEARCE EDW. 1267 (2-3)
szabadalmazott

GYOMORSZESZE

(Magen-Essenz)

mint kitünő segédyszer, egy mint: elromlott gyomor, étvágyhiány, gyomor-émelygés, rögzött gyomorgyengeség és ros émeztés, savanyképzés, gyomorergetés, felfúvódás, gyomorgöres, fejfájás (ha t. i. ez a gyomorból származik), váltóláz stb. ellen.

Főraktár egész Magyar-, Erdély-, Horvát-, Tó- és Dalmát-országokra nézve:

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt, kizé mindazon vidéki gyógyszerész urnak, kik raktárt kívánnak atvallalni, szíveskedjenek fordulni.

BECSRE: és a többi koronaországokra nézve a főraktár WEISS JÓZSEF gyógyszerész urnál létezik Bacsban, Tuchlauben Nr. 27.

Azokon kívül még léteznek raktárak következő gyógyszerész urnaknál:

- Aradon: Szarka János.
- Bán: Bartovics István.
- Bátaszéken: Pasch Lajos.
- Brassóban: Stiebler Ede „a fehér templomhoz“.
- Csaczan: Bentsath Fidél.
- Czibreen: Vekerle János.
- Debreczenben: Borsos F.
- Ezerben: Ertinger Ignác.
- Eszéken: Karolovics M. és Deszátly István.
- Daruvar-főrdőben: Kushevitch A. L.
- Göllnitzben: Brujmann K. Ede.
- Gyöngyösön: Koczianovich J.
- Győrött: Némethy Pál.
- Hajdu-Dorogon: Tanács Mihály.
- Hlokon: László Frigyes.
- Janosházán: Kossa Guszt.
- Jászkan: Ody Károly.
- Jolsvan: Maléter Béla.
- Kolozsvárt: Hinez D. és Wolff János.
- Lugoson: Kronetter F.
- Magyar-Ovárt: Székely Antal.
- Makón: Nagy Adolf.
- Miskolczon: Balogh Istv.
- Módoson: Jezovits Zsigmond.
- Monoron: Demtsa Konstantin.
- Munkacson: Gottier Lip.
- Nagy-Lakon: Lenhard J.
- Nagy-Mihályban: Czibur Bertalan.
- Nasizban (Szlavoniában): Mernyik András.
- Oroszházán: Székány Istv.
- Pécsen: Nendtvich Vilh.
- Pozsonyban: Piszatory B., Schneberger D.
- Rimaszombaton: Hamaljár K.
- Rosnyon: Posch J. J.
- Sarbagodon: Tretyánszki Károly.
- Szegeden: Aigner Károly és Molár Gyula.
- Szent-Miklóson: Haluska Péter.
- Színér-Varallyan: Gerber Odón.
- Szikszon: Aichmann József.
- Temesvárt: Pecher J. E.
- Tokajban: Krötzer Ágost.
- Tornallyan: Liptay J.
- Ungváron: Bene L.
- Uj-Banyán: Nickel Odón.
- Varasdon: Lellis Ede.
- Zágrabbán: Mittelbach Zs.

Ára egy üvegesnek használati utasítással együtt, 1 forint. Postán küldve a pakolásért 20 kr. több.

Isméti eladónak illendő engedék adatik.

A számos, ezen szesz jeles hathatóságát elismerő bizonyítvány között újabb korban érkezett be a következő levél:

T. cz. TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnak Pesten. Bécs, június 13-án 1865.

Kénytetve vagyok uraságotat felkérni, hogy nekem azon kitünő dr. Pearce-féle gyomor-szeszből néhány üveggel sziveskedjék ismételve küldeni, s különös örömmel szolgál önnek tudatni, hogy gyomorbántalmaimmal e szesz a legjobb hatást eszközölte, miért is kötelességemül ismerem azt mindenkinék tovább ajánlani. Tisztelettel PARTISCH, szállítmányos Schuller és Bondi uraknál, Seilerstrasse Nr. 2

Legolcsóbban kapható:

1 kőncz sima 16 hüv. magas, 20 hüv. széles hólygpapír 1 ft. 40 kr., 1 kőncz kétszer nagyobb csak 2 ft. 70 kr., isméti eladók 3%-tól 10 procentig vételük szerint jutalmaztatnak. Természetes hólygpapír is kapható egy áron. Nagy gazdalkodásra pedig 100 nagy üveg kötésére való bőséges darabok csak 30 krtért.

- 100 db. 8-ad levélpapír . . . . . ft. 45 kr.
- 100 db. vastagabb . . . . . ft. 65 kr.
- 100 db. vastag angol . . . . . 1 ft. — kr.
- 100 db. legvastagabb . . . . . 1 ft. 10 kr.
- 100 db. színes zománcos . . . . . 1 ft. 10 kr.
- 100 db. színes csipkes szélű . . . . . 1 ft. 50 kr.
- 100 db. színes sima . . . . . 1 ft. — kr.
- 100 db. színes gyászszegélyű . . . . . 1 ft. 20 kr.
- 100 db. legfinomabb . . . . . 1 ft. 50 kr.
- 1 másoló gép könyvestől mindenestől . . . . . 6 ft. — kr.
- 100 darab 8-ad levelekhez való borítékok . . . . . 25 kr.-tól 1 forintig választhatók tetszés szerint.
- 100 dombor nyomás csak 12 kr.; ugy papírokra mint a borítékokra színes nyomás vagy monogram-betűkkel 100 nyomása 80 kr.
- 100 dombornyomású látogatógépek 80 kr.
- 100 fekete finom könyvmat 1 ft. 15 kr.
- 100 fekete külön sorért 50 kr. jár.

Mindenemű írópapirok, rajz- és írószerek legjutányosabban kaphatók

Haris Pálnál

1260 (4-0) Pesten, nagyhíd-utca 15-ik szám alatt.

A PATKÁNYOK ÉS EGEREK biztos és gyors kiirtása

gy eszsz. kir. kizár. szabadalm. itészeszer által. — Gyertya-alakban 1 darab ára 50 kr. Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá: Csaktornyán: Kárcs A. — Keszthelyen: Wünsch F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Pozsonyban: Scherz Fulop. — Sopronban: Pachhofer. — Varasdon: Halter D. F., — Verőce: Basz J. K. uraknál. 1298 (2-15)

Az első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási-társaság.

A személyszállító gőzösök MENET RENDE

1865. évi április 19-től kezdve további rendelkezésig.

A DUNÁN.

Lefelé.

Linezről Bécsebe naponként 8 órákor reggel. **Bécsből (Duna-csatorna) Pozsonyba:** (a helyi-gőzessel) naponként 5 órákor délután.
Bécsből Pestre: naponként 6 1/2 órákor reggel.
Esztérgomból Vácra Pestre: naponként 5 1/2 órákor reggel a helyi-gőzessel és 4 óra felé délután a bécsi hajóval.
Váczról Pestre: naponként 7 1/2 órákor reggel és 1 órákor délután a helyi-gőzessel és 5 óra felé este a bécsi gőzessel.
Bogdányból Sz.-Endre és Pestre: naponként 5 órákor reggel.
Pestről Soroksár, Ráckeve Tassra: naponként 3 1/2 órákor délután.
Pestről Mohácsra: naponként 6 órákor reggel.
Pestről Zimonyba: hétfőn, szerdán és szombaton 6 órákor reggel.
Pestről Orsova, Giurgevo, Galacz- és Konstantinápolyba: szerdán 6 órákor reggel.
Zimonyból Orsova, Giurgevo, Galacz és Konstantinápolyba: csütörtökön reggel, a pesti személyszállító-gőzös megérkezése után. (Orsovánál hajóváltással.)
Baziaschról Orsova, Giurgevo, Galacz és Konstantinápolyba: csütörtökön délután, a pesti vasúti vonat megérkezése után. (Orsovánál hajóváltással.)
Orsováról Giurgevo, Galacz és Konstantinápolyba: pénteken délután.

Fölfelé.

Bécsből Linezre: naponként a Duna-csatornából 6 órákor reggel, Nussdorftól 7 órákor reggel.
Pozsonyból Bécsebe (a helyi-gőzessel): naponként 6 órákor reggel.
Pestről Bécsebe: naponként 6 órákor este.
Pestről Vácra és Esztérgomba: naponként 4 órákor délután a helyi-gőzessel és 6 órákor este a bécsi hajóval.
Pestről Váczra: naponként 10 órákor délután és 8 1/2 órákor délután a helyi-gőzessel és 6 órákor este a bécsi hajóval.
Pestről Sz.-Endre és Bogdányba: naponként 4 1/2 órákor délután.
Tassról Ráckeve, Soroksár és Pestre: naponként 5 órákor reggel.
Mohácsról Pestre: naponként 8 órákor este.
Zimonyból Pestre: hétfőn, szerdán és szombaton 2 órákor reggel.
Baziaschról Pestre: pénteken délfelé.
Orsováról Pestre: pénteken reggel.
Galaczról Orsova, Zimony és Pestre: hétfőn reggel (hajóváltással Orsovánál).
Konstantinápolyból Galacz, Orsova, Zimony és Pestre: csütörtökön 8 órákor délután. (Orsovánál hajóváltással.)

A mohács-pesti vasúti vonatok a személyszállító-gőzösök meinteivel Mohácsról és vissza közvetlen összeköttetésben állanak.

Gyórhajózási összeköttetés

Bécs, Pest, Baziasch, Giurgevo (Bukarest), Braila, Galacz (Jassy), Konstantinápoly és Odessa között.

I. Bécsből: vasárnap 6 1/2 órákor reggel.
Pestről: hétfőn 7 órákor reggel.
Baziaschról: kedden 8 1/2 órákor reggel.
Erkezés: Giurgevo: szerdán délután.
Czernawodára: szerdán este.
Konstantinápolyba: pénteken reggel.
Galaczra: csütörtökön reggel.
II. Baziaschról szombaton 8 1/2 órákor reggel.
Erkezés: Giurgevo: vasárnap délután.
Czernawodára: vasárnap este.
Konstantinápolyba: kedden reggel.
Galaczra: hétfőn reggel.

Az Odessába való utazás Galaczon át a császári orosz gőzösökkel, vagy Küstendjén át az osztrák Lloyd gőzöseivel történhetik.

A TISZÁN.

Szegedről Zimonyba: szerdán reggel.
Szegedről Tokajba: minden csütörtökön.
Zimonyból Szegedre: vasárnap délután.
Tokajból Szegedre: minden vasárnap napkeltekor — fog indulni.

A SZÁVÁN.

Sziszekről Zimonyba: hétfőn reggel.
Zimonyból Sziszekre: csütörtökön 6 óra reggel.

A szerb-bosznya-part hosszában:

Breskáról Schabácsra: kedden délután.
Schabácsról Belgradra: szerdán reggel.
Belgradról Orsovara (Baziasch érintésével): csütörtökön reggel.

A személyszállító-gőzösök megérkezése Pestre:

Bécsből: naponként 7 óra felé este.
Mohácsról: naponként 3 óra felé délután.
Zimonyból: vasárnap, kedden, csütörtökön 3 óra felé délután.
 Pest, április 14-én 1865. 1287 (2-0)

Az első cs. k. sz. dunagőzhajózási-társaság főgöyvivőse Magyarországon.

Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelentek, és Ráth Mór pesti, Nagel és Wischán budai könyvárusoknál kaphatók:

Magyar történelmi emlékek.

Kiadja

SZALAY LÁSZLÓ.

Gróf Károlyi Sándor Pulay Jánosnak

ÖNÉLETIRÁSA SZATHMÁRI BÉKESSÉGRŐL naplójegyzetel. és irtmunkája.

(A „Magyar Történelmi Emlékek“ IV. és V. kötete.)

Nagy 8-rét, két kötetben (XXIV. 390—506 lap fűzve 8 ft. 40 kr.

AZ AUSZTRIAI BIRODALOM

jelesen a magyar koronaországainak

statistikai kézikönyve.

Irta

dr. KONEK SÁNDOR,

egyetemi jogtanár, magyar tud. akadémiai lev. tag.

Nagy 8-rét (XIV. 670 lap), fűzve 5 ft.

A

VILÁGTÖRTÉNET TANKÖNYVE

Tekintettel a műveltségre, irodalomra és vallásra.

Irta Dr. Weber György.

A tizedik bővített eredeti kiadás után magyarítva.

Kilenczedik fűzet.

Ezen munka 20 ötvös fűzetben jelenend meg. — Egy egy fűzet előzetési ára 40 kr. — A fűzetek hónapankint rendszeren adatknt ki.

A

tüdőhólyagcsák hámja feletti vita.

Irta BAKODY TIVADAR, tudor.

Egy kömetszetű táblával.

24 lap), nagy 8-rét alakban. Ára 40 kr.

A gyakorlati

ORVOSTAN KÉZIKÖNYVE

KUNZE

hasontartalmu munkája nyomán és a magyarországos egyetem irányának tekintetbe vételével kidolgozta

SZABADFÖLDI MIHÁLY.

Nagy 8-rét. (422 lap.) Fűzve 4 ft.

ÁLLATGYÓGYÁSZAT,

vagyis: a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések, s egyéb hasznos házi-állataink betegségeinek megismerése s gyógyítása.

Állatorvosok, falusi gazdák és gazdatisztek számára.

Irta EISENHAYER SÁNDOR, okl. állatorvos s a m. k. állatgyógyintézet tansegéde, és GÖBEL COELESTIN, okl. állatorvos.

Második kiadás. — Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. 8-rét. (336 lap.) Fűzve 80 kr.

Pest, szeptember 24-én 1865.

Előzetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyeser használt petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igitásknál 10 krba; háromsor- vagy többszöri igitásknál csak 7 krba számítatik. — Külföldre néve kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket előgád, Hamburg és Altonában: Hassenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollen és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdasági Gyűjtemény is. József-tér, 14 sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igitás után 30 ujr.

János Zsigmond erdélyi fejedelem.

(1540—1570.)

János Zsigmond, I. Zápolya János király fia volt, ki atyja temetése alkalmával szintén királylány lón választva és megkoronázva;

de a ki a török kétszínűsége s a hazafiak pártoskodása és a hon innét következett elgyengülése miatt atyja országába s királyi jogaiba soha sem léphetett, hanem majdnem utolsó életórájáig küzdve csak Erdélyország és a hozzá tartozó magyarországi részek fejedelemségét volt képes maga részére biztosítani, s azt tényleg bírta is.

E fejedelem életrajza nem rég egy erdélyi vállalatban* megjelent. János Zsigmond életében tömérdek a költőinek látszó, sőt csaknem tragikai esemény. Amaz életrajz nyomán menve, állítjuk össze ezen képet, mely e lap olvasóit bizonyosan érdekelné fogja.

I. Zápolya Jánost a nemesség hasonlíthatatlan nagyobb része, a Verbőczy-párt, törvényesen magyar királylány választotta, e választásban csak azt a formahibát követték el, hogy nem az özvegy királyné, sem nem a nádor hívta egybe a választó országgyűlést, és azt azon okból, mert a nádor néhány elvrokonával mást akart, az özvegy pedig az országból kiment vala, — törvényes kötelességét magán indokoknál fogva egyik sem teljesítette. Tizennygy éves belháboru lett a meghasonlás következtése, a mi utóljára egy oly békével végződött — Nagy-Váradon 1538, — melyet egyik szerződő fél sem kötött teljes színtességgel. Zápolya, a hajlott kora s megrongált egészségű király, népe kérésére 1539-ben nősült, arájává a bájos lengyel Izabellát választotta, kitől tiz hónap mulva 1540. jul. 7-én fia született, az a csecsemő, a kinek mint már német hercegnék oppelni bujdosása alatt készült 16 éves kori arcképét az olvasó itt maga előtt látja. Miért nősült az agg király, megmagyarázható a váradi békekötés azon pontjából, mely meghatározza, hogy ha Zápolya-

JÁNOS ZSIGMOND.

ban ölébe fogva mentette meg kisedét. Kétségbeesésében a törökhöz küldött segítségért, az eljött, felmentette Budavárát, s a zultán magához kérette a csecsemő királyfit. Az a hír terjedvén el, hogy elveszteni akarják: a királynő vonakodott teljesíteni a magas ur kivánságát; végre még is rá állt. Kivitték a Buda-Pest alatt táborozó török

hadereg közé — egy győzelemittas és a hadi szerencse által dőlyfőssé lett császár, s egy féktelenkedni hajlandó katonaság kezei közé. Élete és sorsa felett török basák tanakodtak, némelyik szóba hozta, hogy a királyi csecsemőt magukkal kellene vinni, mások ellenették, utóljára megszabadult s anyjához visszaküldtetett.

Néhány nap mulva Budavárába beizent a szultán az özvegy királynőnek, hogy gyermeke még kis kora, maga mint asszony nem képes a pártoskodó magyarokat féken tartani s akkora országot a német ellen megvédeni: költözzék tehát ki Budáról, engedje át neki Magyarországot, ő viszont átadja Erdélyt néhány magyarországi megyével, s ha fia majd felnő, annak visszaadja atyja egész birodalmát. És a királynő Erdélybe távozott, vive magával mély megaláztatása érzetét s királyi férje és szive koronáját — kis fiát!

A királyné és fia gyámjai, az ősz és hü Petrovics, a ravasz és uralkodásra vágyó Martinuzzi voltak. Petrovics mindent megtett védelmükre, de Martinuzzi-val szemben igyekezete meghiúsult. Nyilvánosan rettentette a Ferdinánddal való kiegyezéstől, titkon alkut kezdett nevékben. Ferdinánd követei 1543-ban eljöttek, alkudoztak és siker nélkül visszamentek. 1548-ban másodsor is próbát tettek, ismét hasztalanul. Harmadszor Martinuzzi lón megnyerve, veres övvel, érseki hivatallal; most már 1549-ben ő látott a dologhoz, s három évi erőfeszített küzdelem után 1551-ben kivitte, hogy Izabella országáról lemondott, maga és fia

nevében, a koronát átadta s cserébe az oppelni hercegséget kapta: másodsor lett száműzött, fiával együtt. Erdély áldott földé helyett a termékeny, sovány Oppelnt adták neki, hol még helye sem volt egyelőre, a hol fejét lehajtsa. . . . Martinuzzi e bűnéért megbűnhődött, Izabella pedig négy évi önkéntes száműzetés után 1556-ban fiával

* Keresztény Magvető, II kötet, Kolozsvárott 1865.